

"כשאני מצלם פורטרט,
אני מצלם אותו מהמקום
שלי. צילום כנגזרת של
המילה בצלמו. בצלמי.
והמקום הרגשי שלי
הוא המקום המזרחי".
דוד עדיקא

הנסיד והעדשה

אלון הדר צילום: מיכל לנרט

אחרי שצילם מטעמים
כורדיים, תיעד עציצים
משפחתיים והוציא ממירי
בוהדנה "את שיק היופי
המזרחי", יוצא דוד עדיקא
לרחובות. חוץ מתערוכה
חדשה, על ציר עכו־פריז,
הוא מציג תמונות ראשונות
מהחברות האמיצה
עם בן טיפוחיו שלומי
סרנגה. אל תשאלו איזה
כיף לנפץ יחד סטריאוטיפים,
להתענג על מזון צמחוני
ולהכניס קצת צבע
חדש לקלאסיקה של
חוה אלברשטיין

לומי סרנגה עולה לקומה השניה של גלריה ברוור־מין בדרום תל אביב. מאות האורחים שהגיעו לפתיחת התערוכה החדשה של הצלם דוד עדיקא משפשפים עיניים. מה לזמר היווני הגדול ולגלריה מוערכת לא־מנות מודרנית? סרנגה פוצח בקאבר משלו, חצי עברי חצי יווני, ל"אלינור" של זוהר ארגוב. "מזל טוב לאחי הגדול דוד עדיקא", הוא מברך בסיום ההופעה. חדי עין אולי שמו לב כי אחת העבודות בתערוכה היא עיבוד עטיפת אלבומה של הזמרת הטרנסג'נדרית הטורקיה בולנט ארסוי, אשר בשיא הקריירה עברה ניתוח לשינוי מין והדהימה את המדינה המוסלמית ברצף הופעות פרובוקטיביות (ר' מס־גרת). עדיקא התוודע אליה בעקבות המפגש עם סרנגה, שגילה אותה דרך אביו ממנו התייתם בגיל 15. חברו הצלם, בן להורים יוצאי כורדיסטן שעלו לארץ בשנות השלושים, רואה עתה בארסוי את הפסקול של התערוכה שלו: מקור מול זיוף, מזרח מול מערב. זה לא רק שיח חברים, אלא הטענה הדדית בין שני אמנים שנפגשו לפני חמש שנים במ־סגרת העבודה. מצד אחד, זמר שלא יצא מגבולות הגטו של המועדונים המזרחיים והיווניים בארץ. מהצד השני, צלם שסומן כהבטחה גדולה ונחשב לאחר האהודים והמוכרים בתל אביב.

"גם עבורי – אדם שנלחם בסטריאוטיפים", מספר עדיקא, "נדרש מאמץ להיפטר מהם, כי הם פעלו עליי. ציפיתי למצוא דמות אחרת, שלומי כמטרוסקואל, היפר סטייליסט.

לי. המפגש המיוחד הפעם אותי". גם עדיקא פתח לו חלונות חדשים. "יום אחד שאלתי אותו אם הוא מכיר את השיר 'את תלכי בשדה' (האמנם) של חוה אלבר-שטיין. הבאתי לו דיסק לאוטו ושאלתי אותו אם מעניין אותו לעשות עבורי קאבר". סרנגה: "שמעתי את השיר ואמרתי 'מדהים, מדהים'. ישר התחברתי לטקסט. יוני בלוך עיבד והקלטנו את השיר. מאוחר יותר הוא הופיע ב'עבודה עברית 2'. השיר פתח לי דלת מאוד גדולה בעולם המוזיקה הישראלי. הבינו ששלומי סרנגה זה לא רק זמר חתונות. בלי עדיקא לא הייתי מקליט את השיר, ונמצא היום במקום אחר". "סרנגה לקח נכס צאן ברזל של הזמר העברי, פרגן מבקר המוזיקה של "הארץ" בן שלו, "צבע אותו ללא כל מאמץ בצבעים יווניים, טען אותו ברגש שאינו קיים בל-קסיקון הרגשות של השיר העברי והראה שבגרסתו החדשה הוא לא פחות תקף מאשר בגרסה הקאנונית של אלברשטיין. תענוג". מי שאולי פחות התלהבה היא אלברשטיין עצמה, שלפני כחודש יצאה נגד הזמרים הים תיכוניים שעושים ל"זמרים הלבנים" קאברים. "לאלברשטיין יש קבלות מפה ועד הודעה חדשה", אומר בתגובה סרנגה. "הת-

האחרונות. בשכונה שלי בדרום תל אביב, שם גדלתי, לא דיברו על סטיילינג. אם יש לך נפש של אמן, זה יוצא. גם אם זה בא מאוחר. אז הייתי ילד שקט, תמים, לא מדבר. היום הייתי מגיב קצת אחרת. אתה גדל, מרגיש זכות להגן על השם שלך. למה שיבוא מישהו ויקטין אותך. עד היום התביישתי לספר את הסיפור הזה". באותה תקופה נרקם המהפך המקצועי של סרנגה. עדיקא הכיר לו את חברתו הטובה איריס אביטל, שעבדה במשך כעשור בחברת התקליטים אן-אם-סי. היא הפכה למנהלת האישית (לפני כן ייצג אותו האמרגן אשר ראובני), ויחד הובילו השלושה מהלך ששיאו באלבומו האחרון "מונו", אשר זכה לביקור רות נלהבות והציב אותו בלב המיינסטרים האיכותי של ישראל. סרנגה שר לראשונה בעברית. "שילוש קדוש", מגדיר עדיקא את הקשר בין שלושתם – אמיתי, מהנה, מרגש. סרנגה ניגן על מיתר מושהה של עדיקא. "דודה שלי מצד אמא", מספר האמן, "השתייכה לקבוצת יפואים שהם פריקים של מוזיקה יוונית. היא הרקידה את האחיות שלי סירטאקי. פתאום משהו מהעבר שלך מהדהד. יש לזה ווליום. שלומי הכיר לי אמנים כמו איהאב תאופיק, קונג'דיס ואלני ויטא-

שני, ישבתי עם עדיקא והחברים שלו שלא הכירו את העולם הזה. הייתי צמא לראות את הגישה שלהם לחיים. אני אדם שאוהב ללמוד, ובעולם שלהם יש סטייל. עד היום הסתובבתי בחברה שמדברים בה רק קשקור שיאדה. אני יכול להיות שם ולשתף פעולה, אבל זה לא ממלא אותי. נהניתי מהשהות שלי עם עדיקא ומצאתי חברים חדשים: יוסף קריספל, מיה גולד, חן שיש, רוני כנעני ועוד. זה אמיתי, לא גל של התלהבות של חודש-חודשיים. סימן שיש פה משהו". **לא נתקלת בהרמוניות גבה?** "פעם אחת, ממקום של חבר, הם הציעו לי להצטרף אליהם להצטלם למגזין '360 מעלות'. נעמדתי ליד אורי גרשוני, ליסה פרץ, תמר קרוון ושאר החברים והצטלמנו. כשפתחתי את העיתון, נעלבתי. מתחת לתמונה רשמו את השמות והוסיפו 'שלומי סרנגה, זמר מזרחי, מה קשור?' למה? כי אני לא צלם או אמן? זו פלצנות. באתי ממקום חיובי, לא ציפיתי לבנות קריירה או למתג את עצמי מהצילום הזה". **שיר כאב.** "אני יודע שבאתי ממקום אחר. אפילו אני לא מאמין לאן הגעתי. למשל, כל עניין עיצוב הרהיטים והבגדים שאני מפתח בשנים

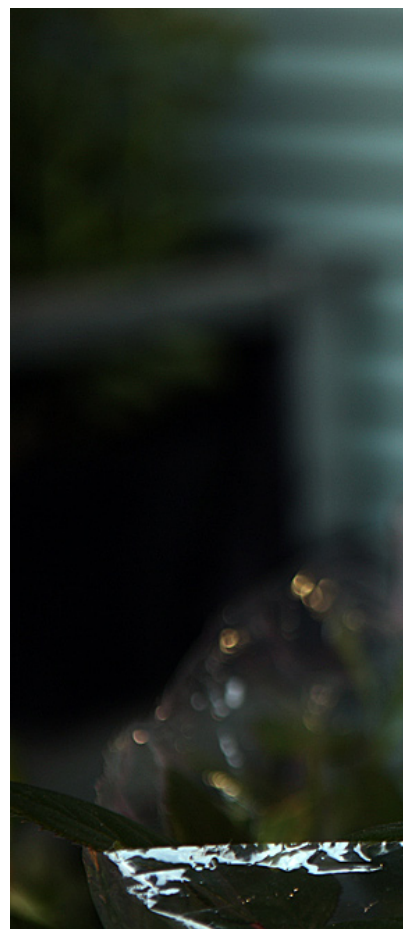
הוא התגלה כמאוד מופנם. ביישן. אדם רעב, צמא וסקרן עם המון שאלות ואוטנטיות. המקום הזה של ההפתעה הוא רגע של גילוי. רגע הגילוי הוא מאוד כובש". סרנגה מעניק את הקרדיט לחברו. "עדיקא סימן אותי", הוא אומר. "הייתי בחור צעיר ותמים והוא נראה לי איש גדול. לא הבנתי מה גורם לו להיות חבר שלי. באנו מעולמות שונים: אני שרתי במועדונים ובחתונות, רחוק מלחפש איכות. הזמנתי אותו להופעה שלי במועדון הפלקה. חשבתי שהוא יירתע מהשירים הכבדים. אבל התברר שהוא אוהב את הדבר האמיתי. בבסיס אנחנו עשויים מאותם חומרים, אבל במשך השנים כל אחד הלך במסלול שלו בחיים. אני התפתחתי לשיר שירי נשמה של סטליוס קונג'דיס והוא לעולם האמנות. אני באמת מרגיש שהוא אח גדול שלי. בכל החלטה חשובה אני מתקשר אליו". מלבד מסעות קניות משותפים ב"ניצת הדובדבן" (שניהם צמחונים אדוקים), החברות הפורה הזו הולידה קשרים חברתיים חדשים. עדיקא הכיר את ידידיו האמנים לסרנגה, שהפך מיד לאורח קבע בגלריות ובבתי הקפה הנכונים בתל אביב. "הופעתי בתחנות דלק, שרתי לפני עבריינים. מצד

←
↑
תמונות מהתערוכה "כל קוף בעיני אמו צבי"

עדיקא: "כשאתה מבין שגדלת בבית שלא קידש אמנות, אתה פונה לעגבניות, חצילים, מטבוחות, שקדים, ושואל את מקומם התרבותי. אמא שלי בשלנית מופלאה. כשהיא מבשלת היא מודדת לפי העין. זה נורא חזק בעיניי להעריך את טעם החך באמצעות העיניים, זה כמו פעולת הצילום"

סרנגה:

"עדיקא סימן אותי.
לא הבנתי מה גורם לו
להיות חבר שלי.
באנו מעולמות שונים:
אני שרתי במועדונים
ובחתונות, רחוק מלחפש
איכות. בבסיס אנחנו
עשויים מאותם חומרים
ואני באמת מרגיש
שהוא אח גדול שלי.
בכל החלטה חשובה אני
מתקשר אליו"

צילום: ראובן קסטרו

גובה שלה הייתה לא לעניין. הביצוע שלה מדהים, ואנחנו עשינו ביצוע שלא דומה למקור. זה כמו שקונג'ידס, שאין זמר ביוון שלא עשה לו קאברים, היה מגיב. היא הפ' סידה כמה מהמעריצים שלה שהם לא לבנים. אחרי אמירה כזו הם שמו עליה איקס".

בעבר, נזכר עדיקא, היא דווקא שמחה מה מחווה. "כשצילמתי את אלברשטיין, סיפרתי לה על הביצוע של שלומי והשמעתי לה. היא התרגשה. פתאום שמענו קולות אחרים". שיתוף הפעולה בין הצמד נמשך גם בא' לבום. עדיקא צילם את העטיפה ותמונות נוספות שהופיעו בחוברת המילים. במקום להנציה את הזמר בשלל תנוחות נוסח עדות הבווקי, הוא בנה פורטרט דרך אוסף החפ' צים שמחזיק סרנגה בביתו.

"זה המקום שאני יכול להביא את שלומי ולהפגיש אותו עם העשייה שלי", מס' ביר עדיקא את הבחירה בצעד יוצא הדופן בתעשיית מוזיקה שלא כל כך מתורגלת לצאת מהקופסה. "הרגשתי שזה מאוד נכון. כל צילומי הטבע'דומם שלי הם גם דיוקן עצמי שלי. לשלומי יש המון אוספים, הוא אדם של אובייקטים. יש לו עולם פטישיס' טי מאוד רחב. הוא אספן של סיכות, שרש' ראות ועכשיו אטריבוטים ציבוריים. למשל, יש לו בבית טלפון ציבורי, תיבת דואר וע' מוד חשמל".

מלכודת פתיינית

זו לא הפעם הראשונה שעדיקא משיק לת' רבות פופולרית. ב'2004 התעוררה סערה זוטא בעולם האמנות לאחר שעורכת מג' זין "סטודיו", שרה ברייטברג'סמל, הדפיסה על שער כתב העת הנחשב דיוקן של מירי

למה זה היה חשוב לך?
"זה לא סוד שאופנה היא שיקוף של מציאות חברתית, שאופנה כל הזמן בתנועה, מגיבה לנושאים חברתיים. כשצילמתי את התמונה ב'2004 המגמה החברתית הנראית זזה לכיוון המזרחי. זה התבטא בפופולריות של האוכל המזרחי, במוזיקה. במקביל, בעור' לם, ג'נט ג'קסון שעברה תהליך של הלבנה,

חוזרת למקום השחור שלה. במקום טשטוש ומחיקה יש העצמה".

הסדרה עצמה היא התפתחות נוספת ברוח מן שמנהל עדיקא, דרך האמנות, עם המרחיות שלו. ב־2003 השתתף בתערוכה "שפת אם", שבמסגרתה הוזמנו להציג אמנים שמוצאם מזרחי לפחות מצד אחד (עדי נס, מרים קבסה, פנחס כהן־גן ועוד). עדי קא בחר לצלם את משתתפי התערוכה ולהציג את התמונות בתערוכת יחיד בגלריה הגר בִּיפו. הצילומים מדברים מולך, בוע־טים לך בראש יותר מכל טקסט שנכתב על מזרחיות. לפתע השפה המצולמת מנוסחת בדיוקנות רבה יותר מזו הכתובה.

"כשאני מצלם פורטרט", מסביר עדיקא, "אני מצלם אותו מהמקום שלי, נקודות ההשקפה הכי חזקות. צילום כנגזרת של המילה בצלמו. בצלמי. אני משיק למירי מהמקום הרגשי. והמקום הרגשי שלי הוא המקום המזרחי".

אבל החזות המזרחית שלך קצת מוטו־שטשית, אולי בגלל חלוק הבילי שלך: משקפיים מעוצבים, בגדים שיקיים בקווים נקיים וזקנקן אופנתי.

"זה מפתיע. אני דווקא נחשב לערבי בכל מחסום שאני עובר. בדרך לבצלאל, שם אני מרצה במחלקה לצילום, אני נוסע דרך כביש 443 ובמספר פעמים לא מבוטל נעצרתי על ידי מג"בניקים. המאבטחים בדיונגוף סנטר, שזה ליד הבית שלי, לא הכניסו אותי כמה פעמים. אבל אני חי פה ומושפע מהאופנה. המשקפיים שלי גרמניים, החולצה צרפתית והסניקס אמריקאיות".

ובוהדנה?

"גם מירי עברה טרנספורמציה. היא פרזינטורית של מוצרי אופנה ומגישת טלוויזיה והדרישות ממנה הן לא בהכרח שיקוף של טעמה האישי. בצילום המדובר אפשרתי לה להביא את עצמה. התמקדתי בפרצוף שלה. השטח הגיאוגרפי של הפנים והתווים שלו זה ביטוי חיצוני ופנימי שלה. ראיתי חובה מוסרית לתת ביטוי ליופי הזה".

אנתרופולוג צילומי

עדיקא, 39, נולד בירושלים בשכונת רסקו השלווה. בן זקונים לשלוש אחיות. אביו

"ראיתי חובה מוסרית לתת ביטוי ליופי הזה". בוהדנה דרך העדשה של עדיקא

עדיקא: "זה לא סוד שאופנה היא שיקוף של מציאות חברתית. כשצילמתי את בוהדנה ב־2004 המגמה זזה לכיוון המזרחי. במקביל, בעולם, ג'נט ג'קסון שעברה תהליך של הלבנה חוזרת למקום השחור שלה. במקום טשטוש ומחיקה יש העצמה"

חביב היה נהג משאית ובהמשך מנהל מחצ'בה, אמו אסתר עקרת בית. הוא למד בתיכון דנמרק, ולאחר הצבא נרשם ללימודי כימיה באוניברסיטה. במקביל התנסה בשיעורי צילום במוסדרה. "התשוקה לצילום נבעה מהפחד שדברים ייעלמו", הוא אומר, "בר־צון לנכס את מה שאינו בר אפשרות".

כעבור שנה הוא החליף את המעבדות באוניברסיטה העברית באלו של המחלקה לצילום בבצלאל. לאחר סיום התואר נרשם ללימודי המשך לתואר שני בבצלאל. מאז הציג כמה תערוכות יחיד: "סגנון חיים" (2001) בגלריה בורוכוב בתל אביב; "מה־גוני" במוזיאון הרצליה (2003), אשר את הטקסט עבורה כתב ידידו הסופר סמי בר־דוגו; "פנים חוץ" במוזיאון אשדוד (2005); "תיקון" בגלריה ברוורמן (2006). במקביל עבודות שלו – כולל הבוהדנה – מעטרות אוספים נחשבים.

הצילומים לא משאירים את הצופה אדיש. יש בהם זיכרונות חיים מבית עדיקא: צלחת חרסינה עם שקדים, קערה עם פלחי אבטיח, חפצי נוי מיניאטוריים, שולחן פורמייקה. חומרי החיים של עשרות אלפי משפחות בישראל.

"כשאתה מבין שגדלת בבית שלא קירש אמנות, תאטרון או ספרות – ותכונת הבית הייתה סביב אוכל ויחסי משפחה – אתה פונה לעגבניות, חצילים, מטבחות, שק־דים, ושואל את מקומם התרבותי. או במילים אחרות, הופך אותם ליצירות אמנות, מזיז אותם מהמדפים של הבנאלי אל המדפים של השיח האמנות־תרבותי. אמא שלי היא בשלנית מופלאה, שמה יצא בין קרובי בי המשפחה. כשהיא מבשלת היא מודדת לפי העין. זה נורא חזק בעיניי להעריך את טעם החך באמצעות העיניים, זה כמו פעור לת הצילום".

בין קובה המוסטה למגש יִפְרָח, הפכת לצמחוני. האוכל המזרחי דווקא אוהב בשר, דגים ועוף. הצמחונות כמרד נעורים?

"זה תהליך שקרה בצבא סביב הגועל

המשך בעמוד 61

מי מכיר את האישה שבקיר?

עדיקא וסרנגה מתרגשים מסיפורה של בולנט ארסוי – הזמרת הטרנסג'נדרית, שהפכה ל"פסקול של התערוכה"

אז איך קשורה לתערוכה של עדיקא תמונתה של הזמרת הטורקיה? בעיני שלומי סרנגה, שהכיר לחברו הצלם את סיפורה יוצא הדופן, בולנט ארסוי היא סמל לאומץ בלתי נתפס, כישרון ענק והגשמה עצמית.

"לגדול בטורקיה בשנות החמישים כגבר שמשחק בבובות ושם אודם, זה גור דין מוות", אומר סרנגה. "הוא סבל בילדותו. אבא שלו הרג אותו במכות עם חגורה, ואמא שלו ניסתה להגן עליו. אחר כך הוא נהפך לזמר ענק, הכי גדול בטורקיה. שר חצאים ורבעי טונים, מכונה של שירה".

מתי הוא החליט לשנות את מינו? "בשנות השמונים, בשיא הקריירה,

הוא רצה להגשים את עצמו סוף סוף. כל חייו היה אישה בגוף של גבר. אמר, 'יש לי הכל, אבל אין לי את עצמי'. הוא התחיל לקחת הורמונים, לגדל ציצית, שיער. היא עלתה לבמה עם מעיל פרווה והתפשטה".

איך נחשפת לסיפור הזה?

"אבא שלי היה מביא סרטי וידאו שתיעדו את החיים שלו, הקלטות מההופעות. בולנט גם שיחקה בסרטים. אמיתיים כאלו, מהחיים. הדבר האמיתי. בלי ליקוק. בטורקיה צחקו על הסרטים האלו, אבל זה היה רגע של אמת. הטורקים לא היו מוכנים לקבל את זה וגירשו אותו מהבמות. הוא לא ויתר. היה מוציא את כל הכאב

שלו בהופעות. בן אדם מוגזם. שוכב על הבמה, בוכה, דופק את הידיים שלו וצועק חלקי משפטים. בסרטים אמר: 'אלוהים אמר לי אתה תסכול, אבל יש

לך מתנה אחת לדור'. כשאני רואה בת 60 שוכבת ככה על הבמה ושומע את הקול הזה, אני מאמין לה".

"מבחינתי", מכריז עדיקא, "הציצית לום של בולנט ארסוי הוא הפסקול של התערוכה. כל הטראגיות, העוצמה שבה, מאבקי הזהות. מעבר לזה, זה מייצג את כל הקונפליקט שמעניין אותי ומתקיים בעבודות שלי. היא שרה הארדקור בטורקית, אבל אופן ההופעה שלה קורץ למערב ומתקשר עם דיוות כמו השחקניות ב'דאלאס' ו'שושלת'.

"אלדומובר בסרטו 'הכל אודות אמא' מייצר מונולוג על אותנטיות לו הוא קורא 'מחיר היופי'. ונושאת אותו אג"

ראדו, דמות המשנה הטרנסקסואלית. היא מעידה על עצמה שהיא מאוד אותנטית. שהכל אצלה בהזמנה ולפי מידה. ואז היא מתארת את שרשרת הניתוחים הפלסטיים אותם עברה. בסוף היא מסַכמת ואומרת: 'קר מאוד להיות אותנטית, ואסור להתקמצן בדברים האלו. כי ככל שאת דומה יותר לחלום שלך, את אותנטית יותר'."

ואתה?

"אני מתחבר להגדרת האותנטיות על פי אלדומובר. אני חושב שהאובייקטים המצולמים, ואולי גם הצילומים שלי, מהדהדים את ההגדרה זו. הם נמצאים בשאיפה, ברצפה להיות, תוך שהם נדי־בים לצופה ולעצמם".

מהאוכל הצבאי, ובמיוחד מהבשר והעוף. זה היה גורף, הכי ארוך שאפשר. לא הסכמתי לא-כול מסירים שבושל בהם בשר. גיליתי עולם חדש בבתי הטבע. אהבתי את הסגנון שהתל-ווה לזה: מוצרי מזון ליד ויטמינים ואבני ניו אייג'. האוכל הופיע אחרת. זה היה ממקום של שקט. יכול להיות שבחלק הסמוי יש התרסה וסוג של מרד. אוכל זה דבר חשוב בבית ואני קם נגדו. אבל מצד שני גייסתי את אמא שלי מחדש, והיא הכינה לי מאכלים מיוחדים, כמו קובה ממולא בביצים ובבצל. אז אולי הייתה פה קריאה לשיתוף פעולה".

בפרויקט הגמר של עדיקא בסיום התואר השני ("רב שימושיות", 2004), הוא בנה בס-טודיו שלו חממה, ובה עציצים שליט מבני משפחתו, ממשתלות ומאיקאה. במשך כמה חודשים עקב אחריהם במצלמתו. עולם הצו-מח, ובמיוחד פרחים, בלטו גם בעבודות נוס-פות שלו. "לאורך כל החיים אבא שלי מביא פרחים לאמא מדי יום שישי. זה ממש אישיו בדינמיקה המשפחתית. אם הוא לא יכול לק-נות, הוא ידאג שאחד מבני הבית יביא לה. זו לא שאלה או בקשה. זו פעולה קדושה עבורו. רואה את המוטיב הזה בדנ"א שלנו: התייחסות ליופי, טעם והתמדה".

איך אתה מסביר את המחווה הזו?

"בראש ובראשונה זה ביטוי להערכה. במ-קום שמילים לא נאמרות, מעשים נעשים. אבא שלי הוא צ'ארמר כזה. חלק ממחווה הגבר שלו זה להביא פרחים בסוף השבוע ולהגדיר כך את מערכת היחסים. בלי הרדיות, אבל עם נתינה".

ואיך תרגמת את זה בפרויקט שלך?

"עקבתי אחריהם מבחינה רגשית וצילומית. באותה תקופה לא צילמתי שום דבר אחר מל-בדם. פרחים – תמנע מהם מים, יפתחו קו-צים והופכים ללא נעימים למגע. תמרוט להם את הקוצים, תנטרל להם את הכל – תסרס אותם. גם אנשים הם כמו עציצים. אם מדש-נים אותם במחמאות ובמינרלים ונותנים להם מים, אוויר ואור, הם פורחים. כשמונעים מהם מים, הם מפתחים קוצים".

למה הביוגרפי כל כך חשוב לך בעבודות?

"הביוגרפי או המקרה הפרטי זה האלמנט שמניע אותי לפעול. התוצאה חייבת לגדול מהפרטי למשהו רחב יותר. לא מעניין אותי לדבר על מקרה מבחן של אומה או עדה, אלא לעשות להם המרה. המרחב הפרטי הקרוב גם לא ניתן לחיקוי. מהלכים סגנוניים אפשר לה-עתיק. אתה יכול ללמוד תאורה, קומפוזיציה, אבל אתה לא יכול ללמוד להיות משהו אחר. היום לצילום יש רייטינג מטורף. כל פלאפון סלולרי הוא מצלמה. הצילום הפך לזמין, זול. החומר הצילומי הפך לדיגיטלי, אל-חומר".

אז מה בעצם הבעיה?

"יש כאן אפשרות לזילות של הדימוי הצי-לומי. לכן מה שמאפשר את היצירה הוא לא הטכנולוגיה, אלא התכנים. הם לא זמינים לכולם, לפחות לא באופן מעניין. יש משהו מאוד שקוף בצילום, קיר זכוכית שנורא קל

בין "הפלקה" לגלריה. סרונה שר במתיחת התערוכה של עדיקא צילום: גוני ריסקין

נו מארצות ערב ויש משהו בתרבות הערבית, בסאונד שלה, בטמפרמנט, בתגובה, בעוצמה, בצבע שבאופן אינטואיטיבי ורגיש יש לי אליו משיכה. השיטוט בערים אלו לא נעשה מתוך החלטה, אלא זה פשוט קרה. מהדהר בו טעם האוכל של אמא שלי, המראה של סבתא שלי, השפה הכורדית שדיברו בבית. הכל הפך לח-וויה רגשית עוצמתית. אני משוטט, מתפתה לדברים, חומד אותם".

והביטוי הפוליטי?

"שאלת המוסר. מי אנחנו? מה אנחנו עושים במרחב הזה? איך אנחנו מגיבים כלפיו? הע-בודה היא סופר פוליטית, אבל רחוקה מלהיות ישירה כמו העבודות של מיקי קרצמן ודוד ריב. עבורי החיים, תיעוד היומיום, הרבה יותר חזקים מעקרונות או מתיעוד עולות".

אתה לא חושש לגלוש לאוריינטליזם ואקזוטיקה של האחר? יש מי שיגידו שמפע השורשים של הדור הצעיר לתרבות המזרחית והערבית הוא מאולץ, שאנחנו אוטומוט בדור השלישי לדי-די-טי.

"אני מכנים את הדימויים בקונטקסט של הישראליות. זו לא פנטזיה על המזרח. אין אצלי ערגה לאקזוטי. האם מי שאתה הוא באמת מי שאתה. למה אתה שואף להיות. היום אתה לא צריך לחוות חוויה ערבית, כמו לא-כול חמוס, רק בנצרת. המרחק הגיאוגרפי לא קובע. אני לא מנסה להראות את השונות, אלא למצוא את נקודות ההשקה. מהמקום הזה יכולים להיווצר דיבור ושפה חדשים".

sofash@maariv.co.il

("7 ימים", "360 מעלות"). במה זה שונה מהצילום "האמנותי"?

"ברגע שצילום מוזמן ולא אני בוחר את האובייקט, העבודה הופכת להיות בשירות ונעדר האלמנט הביוגרפי. הזיקה ביני ובין המצולם. אלו מפגשים עם אנשים מעניינים שלא היית נתקל בהם. אני רואה את זה כמו שיעורי רישום – פעולה שמשכללת את יכו-לת הצילום שלך והיכולת להסתכל על אנ-שים. להיות אנתרופולוג צילומי".

החיים חזקים מעקרונות

התחנה הנוכחית במסע של עדיקא היא הת-ערוכה "כל קוף בעיני אמו צבי", שמבוססת על הפתגם הערבי הידוע. במקום הזה הוא יוצא מגבולות המטבווח הפרטית ועובר למרחב הציבורי. במשך כמה חודשים הוא צילם ברחוב אלנבי בתל אביב, בעכו, בנצ-רת ובאזורי מהגרים מוסלמים ויהודים בפ-ריז (רובע בלוויל, למשל). בין האובייקטים: שלט רחוב למספרה, שטיחים על חומת בית מבטון חשוף, שושנים בשרניות וחפצי נוי מזכוכית.

"העמדתם של הקוף לעומת הצבי", נכתב בק-טלוג התערוכה, "משמשת את עדיקא לב-חון מצבים קוטביים במישור הפיזי, כמו גם התרבותי והמנטלי. העבודות בודקות אפוא סטריאוטיפים וקלישאות חזותיות המגדירים את הזיקה הבעייתית בין זיוף למקור כיחסי אהבה".

"יש רגע שאתה מבין שהמקורות שלך הם מזרחיים ערביים", מסביר עדיקא. "עלי-

להתבלבל ממנו. בשעה שהצילום משיל תלות טכנולוגית הוא הופך הרבה יותר מזוקק".

העבודות שלך מאוד מוקפדות, מדויקות ולא עמוסות. במרכז תמיד יעמוד החפץ, האדם, הצומח. לעתים חשוף, אבל כמעט תמיד יקריין סוג של יופי, או לפחות יעיד על החיפוש הנואש אחריו.

"אני אוהב את הצילום הפחות מזיע ומופק. צילום נקי, מוזכך, שמעביר תכנים שנגזרים מתוך המציאות, ושאינו בו צורך לבנות עבורו סטים או לארגן את הסביבה מחדש, אלא להתרכז בדימוי עצמו. לאתר אותו מבחינה אינטואיטיבית, ואז לברור אותו. לכן אני, בין היתר, מחובר לצילום הגרמני".

איך האסתטיקה הזרה/קרה מתקשרת עם הבית החם שלך?

"אמא שלי נוהגת לומר שאפשר הכל, אבל רק שיהיה במידה. היא גם יישמה את זה בבישולים שלה. הם תמיד מדויקים בטעם שלהם, לא מתלהמים ולא צועקים. בפ-רויקט הגמר שלי בבצלאל בתואר הראשון התייחסתי לזה, לאוכל שלה שתמיד נראה מסודר, מאורגן, מדויק ומוקפד. אני חושב שאני מביא את ההקפדה הזו אל הצילומים שלי. וזה ניכר גם בתחומים אחרים בחיים. הבית הרחוק, המבריק, המינימליסטי. אצל אבא שלי זו ההקפדה על הלבוש, טוב הטעם. דרכו למדתי לחבב אופנה ולהעריך איכות של בגד. הוא תמיד קנה עבורו ועבורנו את הטוב ביותר. וגם אמר 'הזול הוא היקר, היקר הוא הזול'".

צילמת במשך כמה שנים גם לעיתונות

עדיקא: "יום אחד שאלתי אותו אם הוא מכיר את השיר 'את תלכי בשדה' (האמנם) של חוה אלברשטיין. הבאתי לו דיסק לאוטו ושאלתי אם מעניין אותו לעשות עבורי קאבר"

סרונה: "לחווה אלברשטיין יש קבלות מפה ועד הודעה חדשה, אבל התגובה שלה בעיתון הייתה לא לעניין. היא הפסידה כמה מהמעריצים שלה שהם לא לבנים. אחרי אמירה כזו הם שמו עליה איקס"

עדיקא: "זה לא סוד שאופנה היא
שיקוף של מציאות חברתית. כשצילמתי
את בוהדנה ב־2004 המגמה זזה
לכיוון המזרחי. במקביל, בעולם, ג'נט
ג'קסון שעברה תהליך של הלבנה
חוזרת למקום השחור שלה. במקום
טשטוש ומחיקה יש העצמה"